Eduskunta
Sisäinen tietopalvelu
Tutkija Tyyne Aaltola

Muistio

18.1.2018

Päivitetty versio, johon lisätty 1.12.2017 jälkeen tulleet vastaukset (Belgia, Kreikka, Luxemburg ja Portugali).

Samaa sukupuolta olevien parien juridinen vanhemmuus Euroopassa

Kyselyn toteutus

Eduskunnan sisäisessä tietopalvelussa tehtiin kysely Euroopan parlamenttien ECPRD-verkostolle loka-marraskuussa 2017 samaa sukupuolta olevien juridisesta vanhemmuudesta.

Kyselyssä haluttiin selvittää, missä Euroopan maissa on mahdollista tilanne, jossa lapsella on heti syntymästä lähtien kaksi samaa sukupuolta olevaa juridista vanhempaa. Mikäli tällainen tilanne on mahdollinen, esitettiin lisäkysymyksiä, jotka koskivat ei-biologisen vanhemman vanhemmuuden vahvistamista ja oikeuksia. Kyselyssä selvitettiin myös, onko missään maassa mahdollista, että lapsella on enemmän kuin kaksi juridista vanhempaa. Lisäksi selvitettiin sijaissynnytyksen laillisuutta ja sitä, kenellä/keillä on mahdollista saada lapsi sijaissynnytyksen kautta. Lopuksi kysyttiin, käytetäänkö eri maiden lainsäädännössä sanoja ”äiti” ja ”isä”.

Kysely lähetettiin kaikkiin EU-maihin sekä Islantiin, Israeliin, Norjaan ja Sveitsiin. Yhteensä kysely lähetettiin siten 31 maahan. Näistä 22 vastasi kyselyyn.

Kyselyyn vastasivat EU-maista: Belgia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Latvia, Liettua, Luxemburg, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tanka, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta. Muista maista vastasivat kaikki, eli: Islanti, Israel, Norja ja Sveitsi.

Kyselyyn eivät vastanneet EU-maista Alankomaat, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Italia, Kypros, Malta, Puola ja Tšekki.

Tiivistelmä vastauksista

Kyselyyn vastanneista maista kuudessa on voimassa lainsäädäntö, jonka mukaan lapsella voi olla syntymästä lähtien kaksi naispuolista juridista vanhempaa. Nämä maat ovat: Belgia, Islanti, Itävalta, Norja, Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta (Englanti ja Wales). Lisäksi Ruotsissa lapsen synnyttävän naisen naispuolinen puoliso voi tunnustaa vanhemmuuden samaan tapaan kuin avioliiton ulkopuolella syntyvän lapsen isä. Tällöin juridinen vanhemmuus ei kuitenkaan ala heti syntymästä.

Saksassa naisparien juridisen vanhemmuuden vahvistamisen salliminen heti syntymästä on suunnitteilla. Ruotsissakin hallitus on asettanut komitean, jonka tehtävänä on pohtia samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuuden kysymyksiä. Komitean työ valmistuu elokuussa 2018.

Postiosoite:
00102 Eduskunta
Käyntiosoite:
Mannerheimintie 30

Sähköposti:
tyyne.aaltola@eduskunta.fi
Internet:
www.eduskunta.fi

Puhelin:
09 432 2187, GSM +358 503057675
Faksi:

Yhdessäkään kyselyyn vastanneesta maasta ei ole mahdollista tilanne, jossa lapsella on syntymästä lähtien kaksi miespuolista juridista vanhempaa.

Belgiaa lukuun ottamatta kaikissa niissä maissa, joissa kahden naispuolisen vanhemman juridinen vanhemmuus on mahdollista syntymästä lähtien, lainsäädäntö koskee tilanteita, joissa naispari on hakeutunut yhdessä hedelmöityshoitoihin. Lapsen on siis saatava alkunsa keinohedelmöityksellä, jotta kahden naisen vanhemmuus voidaan vahvistaa ennen syntymää/heti syntymästä lähtien. Sama ehto koskee Ruotsin vanhemmuuden tunnustamista silloin, kun nainen tunnustaa vanhemmuuden. Kaikissa maissa ehtona on, että lapsen synnyttävän naisen naispuolinen kumppani on antanut suostumuksensa hoitoihin. Englannissa ja Walesissa erillistä suostumusta ei tarvita, mikäli naispari on naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa keskenään. Belgiassa lainsäädäntö ei määrittele, miten lapsen on saatava alkunsa, jotta kahden naisen juridinen vanhemmuus voidaan vahvistaa.

Lisäksi useissa maissa nais- ja miesparit voivat adoptoida yhdessä lapsen, mutta tässä kyselyssä haluttiin tarkastella nimenomaan heti syntymästä lähtien voimassa olevaa juridista vanhemmuutta.

Belgiaa, Israelia, Kreikkaa, Portugalia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta kaikissa kyselyyn vastanneista maissa hedelmöityshoitoihin perustuvat sijaissynnytysjärjestelyt ovat laittomia. Useissa maissa lienee kuitenkin sama tilanne kuin Suomessa, eli sijaissynnytystä ei ole erikseen kielletty tilanteessa, jossa ei käytetä hedelmöityshoitoja. Osassa vastauksia tämä tuotiin esiin, mutta osassa vastattiin yleisesti vain, että sijaissynnytykset eivät ole mahdollisia/laillisia. Tällöin jää epäselväksi, luetaanko sijaissynnytyksiksi myös tilanteet, joissa hedelmöityshoitoja ei anneta, vaan kyseessä on sijaissynnyttäjän biologinen lapsi (naisen omalla munasolulla alun saanut raskaus). Tämä määriteltiin kyselyssä sijaissynnytykseksi, mutta vastausten perusteella on syytä olettaa, että osassa maista sijaissynnytys ymmärrettiin hedelmöityshoitoja vaativaksi järjestelyksi. Yhdessäkään vastauksessa ei tuotu esiin, että olisi lailla estetty tilanne, jossa nainen antaa oman biologisen lapsensa jonkun toisen henkilön (esim. lapsen biologisen isän) tai henkilöiden (esim. miespari) hoidettavaksi.

Yhdessäkään kyselyyn vastanneessa maassa ei ole mahdollista, että lapsella olisi enemmän kuin kaksi juridista vanhempaa. Yhdessäkään maassa ei ole myöskään ns. sukupuolineutraalia lainsäädäntöä siten, että siitä puuttuisivat kokonaan sanat äiti ja isä. Portugalin lainsäädännössä kuitenkin suositaan sukupuolineutraalia sanaa ”vanhempi” sanojen ”äiti” ja ”isä” sijaan. Muutama maa ei ottanut kantaa juridisten vanhempien enimmäismäärään ja lainsäädännössä käytettyihin sanoihin. Useiden maiden lainsäädännössä käytetään kuitenkin myös sanoja ”vanhempi” tai ”vanhemmat” sanojen ”äiti ja ”isä” rinnalla.

Tiedot maittain

Seuraavaksi käydään läpi vastaukset tarkemmin maittain siten, että mukana ovat ne maat, joissa naisparin juridinen vanhemmuus on mahdollista lapsen syntymästä lähtien sekä ne maat, joissa on muuta kyselyn kannalta oleellista tietoa.

Belgia

Belgiassa on ollut mahdollista vuoden 2015 alusta kahden naisen juridinen vanhemmuus heti lapsen syntymästä lähtien. Lapsen synnyttävän naisen naispuolisen puolison vanhemmuus vahvistetaan

samoin kuin isien vanhemmuus vahvistetaan. Vanhemmuuden määräytymisestä säädetään Belgian Civil Code -laissa (kahden naisen vanhemmuutta koskee artikla 325/2).

Laissa ei määritellä, millä tavoin lapsen on saatava alkunsa, jotta kahden naisen vanhemmuus on mahdollista vahvistaa. Naisten on oltava naimissa keskenään ja lapsen on synnyttävä avioliiton aikana, tai viimeistään 300 päivän kuluessa avioliiton päättymisen jälkeen. Lapsen synnyttävä nainen on automaattisesti lapsen juridinen vanhempi, jonka tiedot merkitään syntymätodistukseen. Civil Coden artikla 325/2:n mukaan naispuolinen puoliso on automaattisesti lapsen toinen juridinen vanhempi. Oikeuden päätöstä tai adoptiota ei tarvita. Toisesta naispuolisesta vanhemmasta käytetään ranskankielistä sanaa ”coparente”. Toisen naispuolisen vanhemman juridiset oikeudet ovat samat kuin lapsen isällä olisi.

Belgian lainsäädäntö ei kiellä sijaissynnytystä eikä sitä ole kriminalisoitu. Käytännössä kuitenkin lapsen synnyttävä nainen merkitään syntymätodistukseen lapsen juridiseksi vanhemmaksi. Mikäli lapsen synnyttävä nainen (sijaissynnyttäjä) ei ole naimisissa, aiottu isä voi tunnustaa isyyden ja olla lapsen juridinen vanhempi. Aiotun äidin juridinen vanhemmuus voidaan vahvistaa vain adoption kautta.

Islanti

Islannissa lainsäädäntö ei tarkalleen määrittele vanhemmuuden vahvistamisen ajankohtaa.

Lapsen vanhemmuudesta säädetään Islannin Lapsilaissa (76/2003). Lain 6. artiklaa sovelletaan samaa sukupuolta oleviin pareihin. Sen mukaan nainen, joka on antanut suostumuksensa kumppaninsa hedelmöityshoitoihin hedelmöityshoitolain mukaan (*Assisted Conception Act*), katsotaan syntyvän lapsen vanhemmaksi. Naiset voivat olla joko rekisteröidyssä parisuhteessa tai avioliitossa keskenään.

Vastauksesta ei selviä juridisten vanhempien lukumäärä, ei-biologisten vanhempien oikeudet, sijaissynnytyksen mahdollisuus eikä lainsäädännössä käytetyt sanat vanhemmista.

Itävalta

Lapsella voi olla kaksi naispuolista juridista vanhempaa syntymästä lähtien**.** Lapsen on pitänyt saada alkunsa keinohedelmöityksellä. Naisparien mahdollisuus saada hedelmöityshoitoja tuli lakiin vuonna 2015 (*Austrian Reproductive Medicine Act*). Naisparin pitää olla joko rekisteröidyssä parisuhteessa tai elää avoliitossa.

Vanhemmuuden vahvistaminen perustuu *Austrian General Civil Code* -lakiin. Vanhemmuus vahvistetaan henkilökohtaisella ilmoituksella, johon pitää liittää todistus siitä, että lapsen synnyttänyt nainen on ollut hedelmöityshoidoissa. Vanhemmuuden vahvistaminen ilmoituksella on voimassa siitä lähtien, kun ilmoitus tehdään lain edellyttämällä tavalla. Vanhemmuus voidaan vahvistaa myös oikeuden päätöksellä.

Lapsen toista naispuolista vanhempaa ei ilmeisesti kutsuta lainsäädännössä äidiksi. Vastauksessa käytetään englanninkielistä sanaa *other parent*. Biologisilla ja ei-biologisilla vanhemmilla on samat oikeudet.

Lapsella voi olla enintään kaksi juridista vanhempaa. Biologisilla vanhemmilla voi olla tapaamisoikeus tietyissä tilanteissa.

Sijaissynnytys ei ole mahdollista Itävallassa.

Norja

Lapsella voi olla kaksi naispuolista juridista vanhempaa syntymästä lähtien**.** Lapsen on pitänyt saada alkunsa keinohedelmöityksellä hyväksytyssä terveydenhuollon yksikössä. Hoitoon pitää olla puolison suostumus. Ehtona on myös, että hedelmöityksessä käytetyn sperman luovuttajan henkilöllisyys on tiedossa. Mikäli käytetään anonyymin luovuttajan spermaa, lapsen synnyttävän naisen naispuolisen kumppanin vanhemmuutta ei voida vahvistaa heti syntymästä lähtien. Tällaisessa tilanteessa naispuolinen kumppani voi myöhemmin adoptoida lapsen.

Naisparien vanhemmuutta koskevat lakimuutokset astuivat voimaan 1.1.2009. Ei-biologisesta naispuolisesta vanhemmasta käytetään sanaa *medmor*[1] (engl. *co-mother*). Toisaalta lainsäädännössä viitataan ei-biologisiin juridisiin vanhempiin samoilla sanoilla kuin biologisiin vanhempiin. Tarkennuksena saatetaan käyttää sanaa ”biologinen vanhempi”, kun halutaan korostaa lapsen synnyttänyttä/biologista vanhempaa.

Laki, jossa vanhemmuudesta säädetään on Lapsilaki. Lain toisessa luvussa säädetään vanhemmuuden määräytymisestä. Kahden naisen vanhemmuus lapsen syntymästä lähtien tuli mahdolliseksi vuonna 2009. Lapsen synnyttävän äidin naispuolinen puoliso voi tunnustaa vanhemmuuden samaan tapaan kuin isät (jotka eivät ole avioliitossa äidin kanssa).

Lapsen ei-biologisilla juridisilla vanhemmilla on samat oikeudet kuin juridisilla biologisilla vanhemmilla.

Lapsella ei voi olla enempää kuin kaksi juridista vanhempaa. Lapsella voi olla sosiaalisia vanhempia, jotka eivät ole juridisia vanhempia.

Hedelmöityshoitoihin perustuva sijaissynnytys ei ole mahdollista.

Tanska

Lapsella voi olla kaksi naispuolista juridista vanhempaa syntymästä lähtien**.**

Loppuvuodesta 2013 Tanskassa astui voimaan useita lakeja koskevat muutokset, joiden tarkoituksena oli taata samaa sukupuolta oleville pareille samat oikeudet kuin heteropareille. Lakimuutosten jälkeen naispari voidaan vahvistaa lapsen vanhemmiksi heti lapsen syntymästä lähtien. Edellytyksenä on, että lapsi on saanut alkunsa keinohedelmöityksellä virallisen terveydenhuollon ammattilaisen tekemänä. Naisparin vanhemmuus voidaan vahvistaa riippumatta siitä, onko hedelmöittämiseen käytetyn sperman luovuttajan henkilöllisyys tiedossa. Myöskään sillä ei ole merkitystä, onko hedelmöitys tapahtunut terveydenhuollon yksikössä vai pariskunnan kotona. Naisten ei myöskään tarvitse olla naimissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa keskenään.

[1] Lähde: Isyyslain uudistaminen. Mietintöjä ja lausuntoja 56/2013. Oikeusministeriö.

Silloin, kun spermanluovuttajan henkilöllisyys on tiedossa, on myös mahdollista, että hänet vahvistetaan lapsen isäksi, vaikka lapsen synnyttävällä naisella olisi naispuolinen kumppani tai aviopuoliso. Näin voidaan tehdä, mikäli kaikki osapuolet antavat suostumuksensa. Mikäli kaikki osapuolet niin sopivat, lapsen synnyttävän äidin naispuolinen puoliso voidaan myös suoraan vahvistaa lapsen juridiseksi vanhemmaksi (tässä tapauksessa lapsella ei siis ole juridista isää).

Lapselle vahvistetulla toisella naispuolisella vanhemmalla (*co-mother*) on samat oikeudet perhevapaaseen kuin isillä.

Lait, joita muutettiin ja jotka astuivat voimaan 1.12.2013 (englanniksi): *the Children's Act, the Law of Adoption, the Danish Administration of Justice Act* sekä useat muut lait.
https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=152306

Englanti ja Wales

Human Fertilisation and Embryology Act 2008 -laissa määritellään lapsen juridinen vanhemmuus tilanteessa, jossa on käytetty hedelmöityshoitoja. Samaa sukupuolta olevien parien kannalta keskeiset muutokset tähän lakiin tehtiin vuonna 2009 ja vuonna 2014 lisättiin viittaus samaa sukupuolta olevien avioliittoon, joka tuli tuolloin mahdolliseksi. Lain pykälät 42 ja 47 käsittelevät naista lapsen toisena vanhempana.

Lapsella voi olla kaksi naispuolista juridista vanhempaa syntymästä lähtien. Ehtona on, että lapsi on saanut alkunsa luovutetulla spermalla tai hedelmöityshoidoissa. Rekisteröidyssä parisuhteessa tai avioliitossa olevien naisten kohdalla erillistä suostumusta hoitoihin ei tarvita. Naisparin pitää kuitenkin olla jo hoidon alkamisen aikana joko rekisteröidyssä parisuhteessa tai avioliitossa keskenään.

Naispareilta, jotka eivät ole rekisteröidyssä parisuhteessa tai naimissa keskenään, vaaditaan etukäteen tehtävä vanhemmuussopimus (*parenthood agreement*). Ehtona vanhemmuuden vahvistamiselle on myös, että pari on ollut yhdessä hoidettavana Yhdistyneen kuningaskunnan hyväksymässä terveydenhuollon yksikössä. Heidän pitää lisäksi tehdä yksi kolmesta toimenpiteestä: 1) rekisteröidä vanhemmuus yhdessä 2) täyttää yhdessä lomake "*Statutory declaration of acknowledgement of parentage*" tai 3) hankkia oikeuden päätös naispuolisen kumppanin vanhemmuudesta.

Lapsen toiseen naispuoliseen vanhempaan viitataan lainsäädännössä sanalla "vanhempi" (*parent*). Häneen ei siis viitata toisena äitinä, käytössä ei siis ole esim. sanaa *co-mother*. Lapsen ei-biologisella juridisella vanhemmalla on samat oikeudet kuin biologisellakin vanhemmalla.

Englannissa ja Walesissa hedelmöityshoitoihin perustuvat sijaissynnytysjärjestelyt ovat laillisia. Sijaissynnytyksen avulla lapsen voivat saada vain pariskunnat. Parin ei edellytetä olevan naimissa keskenään. Sijaissynnytyksellä lapsen saaminen on mahdollista myös nais- ja miespareille.

Sijaissynnytyksessä syntyvän lapsen juridinen vanhempi on aina ensin lapsen synnyttävä nainen (sijaissynnyttäjä), vaikka lapsi ei olisi biologisesti hänen lapsensa. Lapsen aiotut vanhemmat saavat juridisen vanhemmuuden myöhemmin päätöksellä (*parental order*). Mikäli lapsen synnyttävä nainen ei ole naimissa, lapsen aiottu isä tai toinen vanhempi voidaan nimetä lapsen juridiseksi vanhemmaksi jo syntymätodistukseen. Mikäli sijaissynnyttäjä on naimisissa ja lapsi on saanut alkunsa keinohedelmöityksellä (koeputkihedelmöitys tai keinohedelmöitys kotona), lapsen juridinen isä on

lapsen syntymän hetkellä yleensä sijaissynnyttäjän aviomies siinäkin tapauksessa, että hän ei ole lapsen biologinen isä. Näin ei kuitenkaan toimita tilanteissa, joissa sijaissynnytykseen ei ole sijaissynnyttäjän aviomiehen suostumusta.

Israel

Lapsella ei voi olla syntymästä lähtien kahta samaa sukupuolta olevaa juridista vanhempaa.

Hedelmöityshoitoihin perustuvat sijaissynnytysjärjestelyt ovat laillisia Israelissa. Sijaissynnytyksen avulla lapsen voivat hankkia tällä hetkellä vain naisen ja miehen muodostama pari. Hallitus on tehnyt esityksen, jonka mukaan lapsen saaminen sijaissynnytyksellä olisi mahdollista myös naisparille, jos syy lapsettomuuteen on lääketieteellinen.

Sijaissynnytyksessä juridinen vanhemmuus siirretään aiotuille vanhemmille seitsemän päivän kuluttua syntymästä.

Israelin lainsäädäntö käyttää enimmäkseen sanaa ”vanhemmat”.

Kreikka

Lapsella ei voi olla syntymästä lähtien kahta samaa sukupuolta olevaa juridista vanhempaa.

Hedelmöityshoitoihin perustuvat sijaissynnytysjärjestelyt ovat laillisia Kreikassa. Laissa ei erikseen määritellä, millaiset parit voivat hankkia lapsen sijaissynnytyksellä. Sijaissynnytykseen liittyvästä lainsäädännöstä (Civil Code, artikla 1458) aiheutuu kuitenkin joitakin rajoituksia. Sijaissynnytysjärjestelyyn haetaan lupaa oikeudesta. Sijaissynnyttäjän (nainen joka synnyttää lapsen) ja aiottujen vanhempien on tehtävä keskenään kirjallinen ehdoton sopimus sijaissynnytyksestä. Myös sijaissynnyttäjän aviomiehen on oltava osapuolena sopimuksessa, mikäli sijaissynnyttäjä on naimisissa.

Oikeus voi myöntää luvan saada sijaissynnytyksellä lapsen vain naiselle, jolla on todistetusti lääketieteellinen este raskaaksi tulemiselle. Sijaissynnytyksellä lasta eivät voi siten hankkia mies yksin tai miesparit. Sijaissynnytys tuli mahdolliseksi Kreikassa vuonna 2002 vuosia ennen kuin rekisteröity parisuhde tuli mahdolliseksi. Naispareillekaan sijaissynnytys ei ole lain mukaan keino saada lasta, sillä mikäli aiottu äiti on naimaton, hänen tulee olla joko yksinelävä tai avoliitossa miehen kanssa (Civil Code, artikla 1456).

Transsukupuolisten kohdalla sijaissynnytyksellä lapsen saaminen on monimutkaisemmin tulkittavissa. Kuitenkin vaatimus siitä, että lapsen aiottu äiti on juridisesti nainen ja että hänellä on lääketieteellinen este raskaaksi tulemiselle käytännössä estää transsukupuolisten mahdollisuuden saada lapsia sijaissynnytyksen kautta Kreikan antaman vastauksen mukaan.

Sijaissynnytysjärjestelyssä lapsen aiottu äiti, jolla on lain vaatima oikeuden lupa saada sijaissynnytyksellä lapsi, katsotaan lapsen juridiseksi vanhemmaksi. Sen voi kumota lapsen synnyttäneen sijaissynnyttäjän tai aiotun äidin tekemä kanne, joka on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. Perusteena kanteessa on tällöin, että lapsen biologinen äiti on lapsen synnyttänyt sijaissynnyttäjä.

Portugali

Kahden samaa sukupuolta olevan juridinen vanhemmuus ei ole mahdollista lapsen syntymästä lähtien.

Portugalissa hedelmöityshoitoihin perustuva sijaissynnytys on ollut mahdollista vuodesta 2016. Sijaissynnytystä voivat käyttää heteroparit, naisparit ja naiset yksin. Ehtona kuitenkin on kohdun puuttuminen tai kohtuun liittyvä sairaus, joka estää raskauden. Sijaissynnytyksestä tehdään kirjallinen sopimus ja sille pitää hakea lupa erityisestä neuvostosta (*National Council on Medical Assisted Procreation)*. Sijaissynnytyksen on oltava vastikkeeton. Sijaissynnytys on mahdollista toteuttaa vain siten, että vähintään toisen aiotun vanhemman sukusoluja käytetään hedelmöityksessä. Sijaissynnyttäjän munasoluja ei voida käyttää.

Ruotsi

Lapsella ei voi olla syntymästä lähtien kahta samaa sukupuolta olevaa juridista vanhempaa. Lapsen synnyttävän naisen naispuolinen puoliso voi kuitenkin tunnustaa lapsen samaan tapaan kuin avioliiton ulkopuolella syntyvän lapsen isä. Naispareille on tarjolla siten ”kevyempi” vaihtoehto verrattuna perheen sisäiseen adoptioon. Lapsen tunnustamiseen perustuva juridinen vanhemmuus ei kuitenkaan Ruotsin vastauksen perusteella ala ennen lapsen syntymää tai heti syntymästä.

Lapsen vanhemmuuden määräytyminen perustuu Ruotsin vanhempainkaareen (*Föräldrabalk* 1949:381). Kyseisen lain 1. luvun 9 §:ssä todetaan, että jos inseminaatio tai äidin munasolun hedelmöittäminen on toimitettu geneettisestä loukkaamattomuudesta annetun lain (351/2006) mukaisesti äidin naispuolisen aviopuolison, rekisteröidyn parisuhteen osapuolen tai avopuolison suostumuksella ja kaikki olosuhteet huomioon ottaen on todennäköistä, että lapsi on saanut tästä alkunsa, katsotaan suostumuksen antanut nainen lapsen vanhemmaksi (*förälder*). Vanhemmuuden vahvistamiseen sovelletaan tällöin samoja menettely- ja muotosäännöksiä kuin isyyden vahvistamiseen[2].

Saksa

Kahden samaa sukupuolta olevan juridinen vanhemmuus ei ole mahdollista lapsen syntymästä lähtien.

Saksassa oikeusministeriö asetti työryhmän vuonna 2015 pohtimaan vanhemmuuteen liittyviä kysymyksiä. Työryhmän tekemä ehdotus valmistui heinäkuussa 2017. Siinä ehdotetaan, että naisparin juridinen vanhemmuus olisi mahdollista vahvistaa heti lapsen syntymästä lähtien. Työryhmän ehdotusta ei ole pantu vielä täytäntöön.

Työryhmän ehdotuksen mukaan lapsen synnyttävän äidin naispuolisesta vanhemmasta käytettäisiin sanaa *Mitt-Mutter* (vrt. Norjan *medmor*).

Työryhmä ei ehdota muutoksia sijaissynnytyksiin tai juridisten vanhempien lukumäärään.

[2] Lähde: Isyyslain uudistaminen. Mietintöjä ja lausuntoja 56/2013. Oikeusministeriö.